

osebljenimi človeškimi lastnostmi in afekti. Za odrastle je preveč izumetničena in gostobesedno patetična, malim pa ostane spricho svoje meglenosti neumevna. Težko bo najti dečka, ki bi jo prečital do konca. V knjižici je nekaj sličic, a krasé jo le nekatere. Na naslovni list sodi vsekakor drug kliše, n. pr. s str. 71. Inicijalke se prilegajo besedilu; tako je prav. Oče župan na str. 40 je pač smešna figura: tiste vrhnje hlače je oblekel vsaj za petdeset let prepozno. Netočnosti so n. pr. okolo; svetlejšé zasijati; lasje so se vsuli; *v*zrasti, grad, poleg: zrastel je grad. Poponec je malo znano rastlinsko ime; zakaj ne bršljan aii divja trta? Sicer pa želim „Vsem dobrim“ srečno pot!

J. Wester.

Publikacije Matice Hrvatske za leto 1912. — Bogat po vsebini in obsegu je zadnji dar Matice Hrvatske. Beletrija, spretno izbrana, stopa pred znanstvom, in s tem je ustrezno veliki večini čitateljstva. Redno izdanje šteje sedem knjig: Dr. A. Bazala zaključuje s tretjim zvezkom svojo „Povijest filozofije“ od Kanta do najnovejše dobe — brez Slovanov. Iso Kršnjavi je priredil v prozi in opremil z obširnimi tolmačem drugi del Dantejeve „Božanstvene Komedije“. Sedmo knjigo zabavno-poučnega zbornika „Hrvatsko Kolo“ je s finim okusom uredil dr. Branko Drechsler. Med leposlovnimi sotrudniki čitamo znana in priznana imena: D. Šimunović, A. Tresić-Pavičić, I. Krnic, A. Kostelič, Vl. Nazor, And. Milčinović, M. Ogrizović, M. Šenoa itd. Vjek. Klaić je napisal članek o Kr. Akademiji znanosti v Zagrebu l. 1776.; dr. O. Kučera poroča, kako si je človeški duh osvojil ozračje; dr. F. pl. Šišić se spominja v pristrčnih besedah akademika Natka Nodila; dr. Br. Drechsler pripoveduje v daljši književni študiji iz dobe Bachovega absolutizma o življenju in delovanju dr. Ant. Starčevića; Jos. Pasarić, prevajatelj Merežkovskega, nas seznanja s tem ruskim literarnim kritikom in romanopiscem svetovne slave. Za nas Slovence pa je poučen „Kulturni pregled“, ki nam slika delo hrvatskih kulturnih društev in nas pouči o stanju najnovejše hrvatske književnosti. „Kolo“ krasí dvajset slik; o njih nam poroča And. Milčinović. — Sporazumno s Srbsko književno zadrugo v Belgradu, ki izdaja sedaj vsako leto po eno hrvatsko knjigo, je izdala Matica Hrvatska „Priče“ Bran. Nušića, najboljšega srbskega humorista in komediografa; skupno z Matico Dalmatinsko so izšli „Hrvatski kraljevi“ Vlad. Nazora. — Adela Milčinović je napisala trodejanko „Bez sreće“.

O leposlovnih publikacijah poroča „Zvon“ v naslednjih ocenah.

Vladimir Nazor, Hrvatski kraljevi. Izdala Matica Hrvatska in Matica Dalmatinska. U Zagrebu, 1912. 8°. 125 str.

Sloviti hrvaški poet je s tem delom napravil blesteč poskus, spesniti epopejo narodne zgodovine do dobe, izražene z gorenjim naslovom. Ta Eneida, ki je vtesnjena večinoma v zvonke sonete in opiljene tercine, ne gre sicer ab ovo usque ad mala ter temelji bolj nego Vergilova na resničnih podatkih, čeprav ne manjka legendarne primesi, zlasti v dušeslovnem pogledu. Ne spušča se v neznatne potankosti, izbirajoč le važnejše, značilne točke — seve požlahtnjene — katere usposoblja njih relief nad vsakdanjostjo, da se otmo sivi pozabnosti. Poleg vrlin in uspehov niso zamolčane niti senčne strani: tako se leskeče v vsaki skupini stihov bolj ali manj brušena ost. Kljub neštevilnim scilam in karibdam pri podobnem predmetu se je pesnik umel ogniti prtiličnemu frfotanju ter je v znatnem zanosu ustvaril plemenit epsko-liričen mozaik, ponos zavednemu Hrvatu.

V preludiju je zgoščen najsplošnejši filozofem o narodovi prošlosti: kri in solze, solnce in mrak, to je bil naš delež, dokler ni vse palo v črno noč, vendar „Ljubljanski Zvon“ 1913. XXXIII 1.

Slaga, tko reče, da smo lovor-grana,
Melem na rani, dúga u oblaku:
Mi porod jesmo vuka i arslana!

Prvih 50 strani so zavzeli Banovi. Prihod s Karpatov pod Bihač: za lepšo usodo plemena daruje najstarejši župan bogu Vidu kri in dušo. Ljudomilost zavojateljev. Častne borbe za svobodo proti Avarom in Frankom, pobeде Ljudevita Posavskega. V „pomorskih zmajih“ sledimo zmagodobitnim bojem zoper Benečane, turobnim zvokom „Galijotove pesmi“ in ganljivim „Pod palubom“.

Ostali oddelek se zove Kraljevi. Od Tomislava preko trojice Kriesimirov in dvojice Stjeponov se vrsté v pestrem kaleidoskopu Pribina-morilec kralja deteta, zmajič Držislav, oholi Surinja, nesrečni Slavič in Svačić, Zvonimir. Prvenstvo bi si usodil priznati ciklu o Petru Kriesimiru Velikem, o katerem stoji, da je „Orao prema suncu na istoku sijedi orač. Sievala mu brada, a zvezda sjala u starčkem oku“. Častiti kralj si je dovolil takele besede o kmetu:

Žulj vazda bješe od rane časnji;
Pošteni znoj je od krvi svetiji.
U krvi sablja rdja, a plug sveti
Što više brazdi, to se više svietli.

Zaključek tvori „Zvonimirova ladja“ — simbol Hrvatske. Osemstoto leto teče, kar „Snažno o nju udaraju vjetar, talas i oluje. Slomila se, prignula se: na piesku je — al' još tu je!“

A. Debeljak.

Milčinović Adela, Bez sreće. Drama u tri čina. Nagradjeno iz zaklade Dušana Kotura. Izdala Matica Hrvatska. U Zagrebu 1912. 8°. 112 str.

Milčinovića, mož in žena, imata v hrvatski književnosti prav dober sloves. Oba sta moderna črtičarja, novelistista in tudi dramatika. Adeline spise prištevajo med boljšo beletrijo hrvatsko poslednjih desetih let. Ima individualen slog, živ, bogat jezik, pripoveduje temperamentno in zna predstavljati resnične ljudi z realistično plastiko. Smela je v izberí snovi in v izražanju je večkrat prav nežensko odvažna. Te vrline kaže tudi v svoji najnovejši drami „Bez sreće“. Zajeta je ta drama iz slavonskega kmetiškega življenja in podana v slikanju miljéja in z uporabo krajevnega dialekta naravnost naturalistično. Ko je rajni Janez Trdina v starem „Slovanu“ opisoval npravstvene razmere slavonskega ženstva, tedaj je završalo med Slovenci od ogorčenja, da se drzne pisatelj razkrivati toli nage podlosti med Hrvati. Prav tiste rakrane, ki so ostale v Slavoniji še iz dobe Vojaške granice, pa je sedaj gospa Milčinovićeva prav drastično — dramatizirala. Iz njene drame zvemo, da Slavonci kradejo in tihotapijo drva, podkupujejo logarje, pijo rakijo, zanemarjajo posestva in rajši žgo apno ter ga vozijo čez Savo v Bosno prodajat. Tamkaj skupiček zapijejo in zabijejo z vlačugami. Slavonski fantje in dekleta se ob polnem luninem svitu brez srama objemajo po vrtovih ter se klatijo krohotaje po ulicah — po dve dekleti z enim fantom — za tamburaši. Zakonski možje imajo intimnosti z dekleti, zakonske žene in dekleta pa z zakonci in samci obenem. Med njimi vlada torej mnogoženstvo in mnogomoštvo; a ta razbrzdana poltnost slavi svoje orgije coram publico, ne da bi se — vsaj po izpričevalu avtorice — nad tem kdo res ogorčeval. Zdi se mi, kakor bi čital inačico Zolovega romana „Matí zemlja“, Tolstega „Moč teme“ in Schönherrove „Zemlje“. Motivi, vodilna misel, občutje imajo v teh treh z dramo „Bez sreće“ mnogo skladnega. Zemlja! Zanjó vse! Seveda, tiste težke sile, grandioznosti in pristnosti nima Milčinovićeva. Dejanje njene drame se godi v slavonskem selu